

ήρθε στη μέση το ζήτημα της γνησίας προφοράς της αρχαίας 'Ελληνικής. Μερικοί παραδέχονταν τη γνώμη του 'Εράσμου, ότι δηλ. πρέπει το β ή τ α να προφέρεται... μ π ε τ α και η δίφθογγος α ι, ο ι, ε ι, αναλημένες, δηλ. α ι, ο ι, ε ι! 'Ο Μουρούσης άουγγε με προσοχή και στο τέλος ανέθεσε στον 'Αθ. Χριστόπουλο να λύση το ζήτημα. 'Ο Χριστόπουλος έγραψε μία σχετική πραγματεία, με την οποία χτυπώντας τους 'Ερασμαζούς, άποδείκνυε ότι οι αρχαίοι έπρόφεραν άπαράλλαχτα όσους οι σημερινοί. Είχε επίσης άλληλογραφία με τους γνωστούς δημογιστάς της εποχής τον για τα τρέχοντα φιλολογικά ζητήματα. 'Ιδού π.χ. τί έγραφε προς τον Σοφολογιώτατον Κύριον 'Αθανάσιον Παλίδαν, εις 'Ιουάννινα :

«Αδελφέ φίλε,
«'Ελαβα το γράμμα σου... 'Αφού το άνέγνωσα και κατάλαβα τον φιλόσοφον και απαράλόγοντον νούν σου, το πρόσφερα εις τόν ευγενέστατον μου αδέντην. Το άνέγνωσε, το έπαινεσε, το έδέχθη και με είπε να σ' άποκριθώ ότι η Πολιτική κοινώς όμιλούμένη γλώσσα δεν είν' αυτή, όπου γράφει το Πατριρχείον, άλλ' αυτή όπου είν' γράφεις. Δηλαδή έτσι λαλούν κοινώς οι Πολίται, καθώς είνε γραμμένο το γράμμα σου. 'Ημπορούμεν να διατρέσωμεν την τωρινήν ρωμαϊκήν γλώσσαν κάλλιστα εις Στερεώτικην και 'Ηνωσιώτικην, η όποία έχει κάποιες διαφορές και εις κλίσην και εις σύνταξιν... 'Αρχισα να σέ γράφω, διατί πρόμενα να μ' έρθουν αυτά τα λυρικά μου, να σέ τα στείλω. Αυτά είνε γραμμένα με την κοινήν γλώσσαν, την λεγομένην Φαναριώτικην, και παρατήρησε πόσο διαφέρει τά Πολιτικά από τά δικά μας. Σχεδόν τίποτε...»

«'Ενας βιογράφος του Χριστοπούλου λέει γι' αυτόν :
 «'Ο Χριστόπουλος, φρονών συνάμα ότι αναγκαίον ήτο και Λεξικόν όποσούν πλήρες και μεθοδικόν, ανέλαβε την σύνταξιν Λεξικού της 'Ομιλούμένης Γλώσσης, παραδεχθείς την μέθοδον του 'Ερσικίου Στεφάνου, και έφθάσε μέχρι του στοιχείου Η, πλην ένεκα των έλλθοουσών ταραχών και σφαγής του Δημητρίου Μουρούζη, διέκοψε την περαιτέρω εξακολουθήσιν προς ζημίαν της ήμετέρας ότοχαλαζόνος φιλολογίας...»

'Ο Χριστόπουλος έπισκέφη την 'Ελλάδα άμα έλευθερώθη, αλλά του έκαναν ζοφήν έντύπωση ή διχόνοιας και τά πάθη της εποχής (1836), και έφυγε. 'Ο 'Αλέξανδρος Ραγκαβής, θέλωντας να παρακινήση το Χριστόπουλο να γυρίση στην 'Ελλάδα, του έγραψε ένα εμπνευσμένο ποίημα, από το όποιον παραάβτοίμη τις ακόλουθες λίγες στροφές :

'Επέρασ' ό χειμώνας,
 'Ανέλυσε το χιόνι,
 Κι' εις τούς παλούς άνθωνας
 'Επέστρεψες άηδώνι
 Πουλί του Παρνασσού
 Το θέιον πύρ που είχες,
 Χριστόπουλε, έμαράνη;
 'Η τις λευκές σου τριχες
 'Ακόμη στέφεις μ' άνθη
 Μυρωδής και μισσού ;

Σ' άνέγνωσ' 'Ανακρίων
 Είς δουλικάς ήμέρας,
 Και έφαντάσθην κλιών
 'Ημέρας έλευθέρας
 'Ερωτών και χαράς.

Τά κάλλη των Χαρίτων
 Τόν Βάκχον, και τ' άμπίλα
 Μας έναλλες, πλην ήτον
 'Αγέλαστα τά γέλια
 Είς χείλη δουλικά.

'Ω ! νέος πάλιν γίνε
 Με την 'Ελλάδα νέος
 Κιθάριζε και πινε
 Χωρίς μερίνας, έως
 Τού τέλους του γραπού.

Εις την έλευθερίαν
 'Ως ή 'Ελλάς βαπτίσου,
 Κι' ώς φοιτηξ' άπ' την κρηά
 Σπαδόν αναγεννήσου
 Και πάλλε ώς προτού !

'Αλλ' ό 'Αθανάσιος Χριστόπουλος δεν ήτύπησε στην ώραία αυτή πρόσκληση του συναδέλφου του.
 'Ο Χριστόπουλος έγραψε και έξέδωσε «'Ελληνικήν 'Αρχαιολογίαν», «Πολιτικά Παράλληλα», «Γραμματικήν της Αιολοδοωικής», το δράμα «ό 'Αχιλλεύς» κλπ.

Τά ποιήματά του έχουν έκδοθει 6—7 φορές, στην 'Ελλάδα και στο έξωτερικό. 'Η πρώτη έκδοσις, δίτομος εικονογραφημένη, βγήκε στο Παρίσι.

Κάποιος σύγχρονος του Χριστοπούλου ποιητής έγραφε... ά ν τ ι β α κ κ ι α ποιήματα, για να παρωδήση τά δικά του. Στά ποιήματα αυτά έξαιρεται ή μελέτη και κατακρινεται ή οίνοποσία και ή καλοπέρασι.

'Ο 'Αθ. Χριστόπουλος άπέθανε μοαράν της 'Ελλάδος στις 29 'Ιανουαρίου 1847.

ΡΩΣΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ
ΤΟ ΝΕΚΡΟ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟ

Τό βασιλόπουλο, τ' όμορφο βασιλόπουλο που είχε βγει για κινήγι, λαβώθηκε βαριά...

Ένώ κινήγούσε στο βάθος των δασών, άφηρημένος καθώς ήταν, γιατί ό νους του τριγυρνούσε στη νέα γυναίκα του με τά ξανθά μαλλιά, του όριχτηκε ξαφνικά ένας άγριόχοιρος και τόν έπλήρωσε με τά σουβλερά του δόντια...

Και να τό τώρα τό βασιλόπουλο, γλιωό σαν γασαμί, κείτεται άπάνω στο κρεβάτι του τό μεταξωτό, στο κρεβάτι που είχε δεχτεί έδώ και λίγες βδομάδες την παρθένα νύφη, τη χρυσομαλλούσα νεράδα, τη γυναίκα του...

Γύρω άπ' τό κρεβάτι κλιάν όλόρθες ή μάνα του, ή άδερφή του και ή γυναίκα του...

—'Ας τρέξουμε, είτε πρώτη ή μάνα του, άς τρέξουμε γρήγορα να βρούμε τό μάγο που ζει μέσα στα βάθη των δασών και που δεν βγαίνει ποτέ στη χώρα. Μονάχα αυτός θα μπορούσε να μάζε δώση βοτάνι θαυματονογό, μονάχα αυτός θα μπορούσε να γιάνη τ' όμορφο βασιλόπουλο...

Σάν έφτασαν στο βάθος του δάσους, πρόβαλε από میان άσχη ό μάγος κι' έτσι τούς αύησε :

—Μπορώ να δώσω βοτάνι θαυματονογό, μπορώ να γιάνω τ' όμορφο βασιλόπουλο, αλλά άκούστε τί γυρεύω για πληρομή. 'Εσύ, μάνα, θα μου δώσης τό δεξί χέρι σου. 'Εσύ, άδερφή, τό δάχτυλό σου μαζί με τό δαχτυλίδι που φοράς. Κι' εσύ, γυναίκα, τά πλούσια χρυσά σου μαλλιά...

—Αυτό μόνο ζητάς ; είτε ή μάνα του βασιλόπουλου. Και κόβοντας άμέσως τό δεξί χέρι της τό έδωσε στο μάγο.

—'Πάρε τ' όλόλοικο δάχτυλό μου μαζί με τό δαχτυλίδι που φοράς, είτε κι' ή άδερφή.

—'Αλλά ή γυναίκα του βασιλόπουλου άναστέναζε κι' είτε :

—'Αλλοίμονο ! Γιατί ζητάς να μου πάρης τά πλούσια χρυσά μου μαλλιά ;... 'Όχι, δεν μπορώ να σου τά δώσω, γιατί τότε θα γίνο άσημη...

'Υστερ' άπ' αυτό ό μάγος δεν θέλησε να δώση τό θαυματονογό βοτάνι που θα γιάνερε τόν άρροστο, κι' έτσι τό βασιλόπουλο πέθανε...

Γύρω άπ' τό φέρετρο του πεθαμένου κλαίνε τώρα κι' ή τρείς γυναίκες.

'Η μάνα κλαίει κρατώντας τό κεφάλι του άγαπημένου της παιδιού που κείτεται άνα συντομίονο έλατο.

'Η άδερφή κλαίει σιμά στ' άψιχα πόδια του άτιχου βασιλόπουλου.

'Η γυναίκα του κλαίει άπάνω στο μέρος της καρδιάς, τίς καρδιάς που χτυπούσε άλλοτε χαρούμενα για την άγάπη των πλούσιων χρυσών της μαλλιών...

Κι' έζει που έκλαιγε ή μάνα, γίνρκε ένα όρώσι ποτάμι που τά χροισταλλένια του νερά τρέχουν άκόμα και σήμερα...

Έζει που έκλαιγε ή άδερφή, γίνρκε μία λίμνη με διαμαντένια έπιφάνεια...

Κι' έζει που έκλαιγε ή γυναίκα του, γίνρκε ένα μικρό ριζάκι που γυήγορα τό στέγνωσε ό ήλιος με τίς φλογερές άχτίδες του και δεν άπόμεινε από αυτό ούτε σταλιά νερό για να πιη και να ξεδιψάση άνθρώπος ή ζωντανό, για να γυρνώση λουλούδι ή χλόη...

ΜΑΡΙΑ ΚΡΥΖΙΝΣΚΑ

Η ΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

ΙΝΔΙΚΑ ΓΝΩΜΙΚΑ

Τό άλογο, τό όπλο, ή έπιστήμη, ή κιθάρα, ή γλώσσα κι' ή γυναίκα έχουν άξία, μόνον όταν έχη και ό κύριός των.

Τό μεταξωτό γεννιέται άπ' τά σκουλήκια, τό χρυσάρι άπ' τό χώμα κι' ό λωτός άπ' τί λάσπη.

Δέν πρέπει κανείς να συμφιλιώνεται με τόν εχθρό του. Τό νερό, και ζεσταμένο άκόμα, σβύνει τη φωτιά.

'Η ύπόλημη είνε άλογο που όλοι ζητούν να τό καθυλαξέψουν και κανένας δεν αναλαμβάνει να τό θρέψη.

'Ο σοφός ρωτάει τόν έναντό του, ό μορδός ρωτάει τούς άλλους.

'Ο άνθρώπος, άν και δεν φτάνει σχεδόν ποτέ την ηλικία των εκατό έτών, πεθαίνοντας φέρνει μαζί του σιμφορές χιλίων χρόνων.

